

Maximus Bleranus.
 Mariyrius Terracinensis.
 Rufentius Ignatinus.
 Basilus Tollentinas.
 Martinianus ¹ Ortensis (al. Ortonensis).
 Benignus Aquæviventis.
 Fortunatus Saessanensis.
 Severinus Tyndarinensis.
 Eucarpus Messanensis.
 Joannes Spoletinus.
 Stephanus Venusinus.
 Valentinus Amiterninus.
 Romulus Prænestinus.
 Probus Carmelanensis (al. Camarinensis).
 Vindemius Antiatinus.
 Candidus Tiburtinus.
 Fortunatus Fulginas.
 Proculianus Sepinas.
 Marianus Æsinus.
 Maximianus Perusinus.
 Chrysogonus Albanensis.
 Euty chius Tranensis.
 Laurentius ² Boianensis.
 Fortunatus Anagninus.
 Paschasius Vultur nensis.
 Marcus Samninus.
 Aprilis Nucerinus.
 Memor Canusinus.
 Innocentius Forosempronien sis.
 Florentinus ³ Vestinensis.
 Felix Nepesinus.
 Concordius Mese nas.
 Amandus (Al. Amantius) Potentinus.
 Asellus Populoniensis.
 Colonius Foro clodiensis.
^{*} Sub Symmachi nomine totidem verbis refertur in Penitent. Romano ab Antonio Augustin. edito, tit. 8, cap. 3.
¹ Dionys., *Augustensis*. HARD.

A Elpidius Volaterranus.
 Projectus (Al. Projectitius) Forinovic.
 Veneriosus Polensis.
 Bonifacius Forodamiu ien- is.
 Sebastianus Soranus.
 Rusticus Buxgentinus.
 Venantius Senogalliensis.
 Victor Lunensis.
 Innocentius ⁴ Triferninus.
 Silvius Veliterninus.
 Justus Signiensis.
 Aristou (Al. Aristus) Ostiensis.
 Augustus Lyparitanus (Al. Luparitanus).
 Felix Nepesinus pro Urso.
 Asterius Aquinas.
 Propinquus Trebias.
 Eusebius Fanestris.
 Romanus Nomentanus.

DECRETUM

SYMMACHI PAPÆ.

(Ex Gratiano xxx, q. 1, can. 8.)

Par pœnitentia ei indicitur, quæ spirituales filium et pœnitentialem suam violare monstratur.

Omnes quos in pœnitentia suscipimus ita, nostri sunt spirituales filii, ut et ipsi quos vel nobis suscipientibus, vel trine mersionis vocabulo mergentibus, unda sacri baptismatis regeneravit. Sylvester quoque docens admonet unumquemque sacerdotem, ut nullus causa fornicationis ad suam pœnitentialem accedat : quia scriptum est : omnes quos in pœnitentia accipimus ita filii nostri sunt, ut in baptis mate suscepi. Quapropter hoc scelus si quis perpetraverit, non solum dignitatis honorem amittat, verum etiam usque ad exitum vitæ suæ jugi pœnitentiæ se subdat. ^a

^a Dionys., *Bobianensis*. HARD.^b Dionys., *Piestinus*. HARD.^c Dionys., *Tiferntis Tiberinorum*. HARD.

ANNO DOMINI DXIII.

PETRUS DIACONUS.

PROLEGOMENON.

(Ex Galland.)

I. Mesychium presbyterum Hierosolymitanum ex- D opera sancti Fulgentii Ruspensis episcopi sæpius excipit Petrus diaconus, qui ex Oriente in causa fidei cum aliis Romam se contulit sæculo vi ineunte. Exstat ejus libellus *de Incarnatione et Gratia Domini nostri Jesu Christi* ad Fulgentium et alios episcopos Africæ in Sardinia exsulantibus, in orthodoxographis atque in bibliothecis Patrum, nec non in appendice ad tomum X operum sancti Augustini (a), quatuor capitibus de Incarnatione omissis; denique inter (a) Aug. opp. tom. II in append., pag. 146.

(b) Possev. Appar. sacr. tom. II, pag. 252 edit. Colon. Agripp.

(c) Præfat. ad S. Fulgent. opp., pag. 8, et not. 1 ad lib. *de Fide*.

(d) BB. Append. ad tom. VI opp. S. Aug., pag. f7 in admonit.

que enim is erat diaconus, ut existimavit Norisius (a), A neque monachus, ut perperam creditus est a Blondello (b); sed vir, ut videtur, militaris: qui cum in Palaestinam pergere decrevisset, intellexissetque plures per eam provinciam hæreses passim serpere, propterea ne ullus sibi sensus hæreticæ pravitatis subreperet, a sanctissimo æque ac doctissimo Ruspensi episcopo fidei regulam flagitarat.

II. Jam vero de Petri diaconi libello deque illius conscribendi occasione verba facturi, virorum doctorum vestigiis inhærebimus, qui ea in re aperienda nobis prævisse ultro agnoscimus. Anno igitur 518, sub initium imperii Justiniani, monachi Scythiæ quorum dux et fautor Joannes Maxentius, cum existimassent hæresim Nestorianam et Eutychanam haud radicitus excindi posse, nisi unus e Trinitate passus assereretur, ingentes turbas Constantinopoli excitarunt, quibus brevi totus orbis exarsit. Causa hujusmodi ad sedis apostolicæ legatos Constantinopoli agentes primum delata; mox ad ipsum Hormisdam Romanum pontificem deducta perhibetur. Verum cum Romam missi monachorum legati, quorum primas agebat Petrus Diaconus, novam illam dicendi formulam haud leviter exagitari comperissent ad episcopos Africae in Sardinia exsulantes confugerunt. Anno itaque vertente 520, aut ineunte 521, redditus est sancto Fulgentio cæterisque confessoribus, a Trasafundo Vandalorum rege Ariano in Sardiniam deportatis, professionis fidei libellus ad epistolæ modum contextus, Petri diaconi et sociorum ejus nomine consignatus. Hos inter laudatus Petrus diaconus eminebat, qui primo etiam loco libellum subscripsit. Quandoquidem vero typhothæoscitantia horum legatorum sub criptiones hac in nostra editione prætermittas fuisse animadvertimus, eas propterea hic saltem describendas duximus. Sic autem se habent:

PETRUS misericordia Dei diaconus subscripsit.

JOANNES misericordia Dei monachus subscripsit.

LEONTIUS misericordia Dei monachus subscripsit.

JOANNES lector misericordia Dei subscripsit.

III. Illi porro a monachis Scythiis oratores missi, libellum in octo capita digestum ad exsules Patres Africanos deferunt. Quo in libello prioribus capitibus, a secundo nimirum ad quintum, suam ipsorum de Incarnatione fidem exponunt: reliquis vero tribus a sexto ad finem usque, de gratia et libero arbitrio quid sentiant exponunt. Errant tamen, ut advertit doctissimus Norisius (c), dum hoc testimonium, *Omnia studia et omnia opera ac merita sanctorum, ad Dei gloriam laudemque referenda sunt; quia nemo ei*

(a) Noris. Hist. Pelag. lib. II, cap. 49, opp. tom. I, pag. 492.

(b) Blondell. de Primat., pag. 411.

(c) Noris. Hist. Pelag. lib. II, cap. 49, opp. tom. I, pag. 485.

(d) Petr. Diac. libell. de Incarn. cap. 8, infra col. 90.

(e) Cælest. epist. 21, cap. 8, pag. 1190 seq. edit. Coutant.

(f) Noris. l. c., pag. 486.

aliunde placet, nisi ex eo quod ipse donaverit: errant, inquam, dum hoc testimonium tribuunt Innocentio papæ in epistola ad concilium Milevitanum (d): nam legitur in epistola 21 Cælestini papæ ad episcopos Galliae (e). Delato itaque in Sardiniam Scytharum monachorum nomine hujusmodi libello, Africani Patres suum de propositis quæstionibus sensum exprimere haud refugerunt. Neque vero, ut cum Norisio loquar (f), tantummodo illorum monachorum fidem ex integro commendarunt, verum etiam alteram et ipsi volumen pari titulo *de Incarnatione et Gratia Domini nostri Jesu Christi* reposuerunt; in quo omnes Scytharum sententias approbarunt, aliisque insuper solidioribus easdem argumentis munierunt. Hi autem fuere 15 episcopi, quorum nomina initio libri recensentur. Unius tamen Fulgentii Ruspensis tituli volumen illud elucubratum fuisse intelligimus ex auctore, qui ejusdem Fulgentii gesta litteris consignavit. Sic enim inquit (g): *Quandocunque transmarinis litteris de fide vel de diversis quæstionibus interrogantur episcopi, Fulgentio respondere pro omnibus ab omnibus imponebatur.* Eo autem in opere, ait Fulgentianorum operum editor (h), « de Incarnatione quidem præclare subtiliterque disputat Fulgentius; de illa vero formula, *Unus de Trinitate passus est*, minus acute: cum ejus loco, velut ejusdem sensus, hanc locutionem usurpet, *Una de Trinitate persona crucifixa est* (i). Verum, ut Scytharum monachorum scriptio magna ex parte in explicando gratiæ prædestinationisque mysterio versabatur; sic Fulgentii responsio in iisdem capitibus confirmandis muniendisque multa est. »

IV. Porro quamvis Africani Patres in Sardinia exsulantes Scythicam fidem Fulgentii scripto statim ab initio commendassent his verbis (j), *Vestram simul alacres et fidem cognovimus et salutem; imo in agnitione fidei, vestra nobis salus innotuit: magnus tamen Annalium ecclesiasticorum parens Scytharum monachorum sententiam de uno ex Trinitate passo reprobandam, adeoque illorum legationem ad Patres Afros in suspensionem vocandam, quin et eorum fidem obtundendam et elevandam existimavit (k). At vero iidem monachi strenuum nacti sunt patronum: Norisium, inquam, qui propterea doctissimi cardinalis sententiæ se non posse accedere profitetur (l): « Non quod ait (m), viro eruditissimo quem in ecclesiastica historia principem et fateor et veneror, parum deferendum potem; sed quod is veritati cultus debetur, ut nemo illi in amore præferendus sit. » Latius deinceps idem V. C. alibi eorumdem monachorum patrocinium suscepit, cum in *Historia controversiæ de uno**

(g) Vit. S. Fulgent. cap. 20.

(h) Præfat. ad opp. S. Fulgent.

(i) Fulgent. lib. de Incarn. cap. 10.

(j) Fulgent. lib. de Incarn. cap. 4.

(k) Baron. ad ann. 519, §§ 111 seqq.

(l) Noris. Hist. Pelag. lib. II, cap. 48, opp. tom. I, pagg. 483 seqq.

(m) Id., præfat. ad Hist. Pelag.

in *Trinitate passo* (a), tum in *Apologia monachorum Scythiæ ab anonymi scrupulis vindicata* (b). De præstita a Norisio monachis Scythici aduocatione plura contextere, non est hujus loci. Adeat lector eminentissimum illum auctorem, in cujus scriptis pervolvendis voluptatis multum, plurimum utilitatis eum percepturum equidem polliceor. Cæterum mitiorem deinceps in monachorum Scythiarum sententiam de uno ex Trinitate passo se ipsum exhibuisse Baronium arbitra-

(a) Noris. Hist. controvers. cæt. opp. tom. III. pagg. 775 seqq.

(b) *Ibid.*, Apolog. monach. *Ibid.* pagg. 879 seqq.

mur; quin imo quæ in eos acrius pronuntiavit, depossuisse jure optimo existimandus videtur: quippe quem postea eandem sententiam in Ferrando diacono comprobasse intelligimus (c). Quod superest, in utroque libello excudendo præclaram secuti sumus editionem operum sancti Fulgentii Parisiis evulgatam anno 1684, quam diligenti cura et studio adornavit V. C. Lucas Urbanus Mangeant, ut a viris eruditissimos edocemur (d).

(c) Baron. ad ann. 533, § 28.

(d) Goujet, Bibl. des aut. eccl., tom. III, pag. 17. BB. in append. ad tom. VI opp. S. August., pag. 17.

B

PETRI DIACONI

ET ALIORUM QUI IN CAUSA FIDEI A GRÆCIS EX ORIENTE ROMAM MISSI FUERUNT, DE INCARNATIONE ET GRATIA D. N. J. C.

AD FULGENTIUM ET ALIOS EPISCOPOS AFRICÆ,

LIBER.

Dominis sanctissimis et cum omni veneratione nominandis ^a Datiano, Fortunato, Albano, Orontio, Bæto, Fulgentio, Januario et cæteris episcopis, et in Christi confessione decoratis, exigui Petrus diaconus, Joannes, Leontius, alius Joannes, et cæteri ^c fratres in causa fidei Romam directi.

CAPUT PRIMUM.

Consensus Ecclesiarum in fide, confirmatio fidelium.

Utile et pernecessarium, sanctisque Dei Ecclesiis specialiter credimus profuturum, ea quæ de Incarnatione et dispensatione divina nobiscum univærse sanctæ Orientalium Ecclesiæ contra hæreticos defendunt (qui pravis et iniquis argumentis antiquam Ecclesiæ fidem inquietare non cessant) sanctitati vestræ suggerere, atque de his consensum vestræ beatitudinis suppliciter promereri. Quia in nullo sanctam gloriosamque confessionem ^b vestram credimus dissentire, præsertim cum uno ubique spiritu sanctam Dei Ecclesiam vegetari minime dubitemus. Non enim parva, imo potius magna lætitia universi replebuntur Orientales, si sanctitatem vestram suis, imo magis catholicis, noverint in omnibus consentire dogmatibus. Unde suppliciter petimus et obsecramus beatitudinem vestram, quatenus diligenti examinatione, ea quæ inferius continentur discutientes (ut decet verissimos et intrepidus Christi prædicatores) scriptis sententiam vestram nobis ^e patefacere jubeat: ut si, Deo præstante, catholicæ fidei conveniens et apostolicis traditionibus nostra apud vos (sicut non diffidimus) fuerit expositio comprobata,

^a Ant., Diacono.

^b Ms., gloriosamque confessionem credimus dissentire.

^c Ms., pateferi jubeat.

^d Sic ms.; editi vero, et facile.

^e Editi, qui nos. Sed melius videtur quod habet

^d per facile tantorum virorum probatissimorumque sacerdotum auctoritate muniti, iniqua loquentium ora obstruere valeamus, et in fide sanctorum Patrum perseverantes, Deo ^e qui vos sanctimonii sui confessione glorificavit, gratias referamus, domini sanctissimi et Deo dignissimi. Nunc ea quæ sequuntur petimus exploretis.

CAPUT II.

In Christo duæ naturæ, sine confusione, in unam personam unitæ.

Igitur juxta sanctorum Patrum traditionem, Dominum nostrum Jesum Christum in duabus naturis unitis et inconfusis, id est divinitatis et humanitatis in una persona, sive ^f subsistentia constemur. Nec illis acquiescentes qui unam Dei Verbi naturam incarnatam prædicantes, venerabilis Chalcedonensis concilii fidem refugunt, nec illos admittentes, qui duas naturas dolose pronuntiantes, unam Dei Verbi naturam incarnatam minime constituent, æstimantes hoc duarum naturarum professioni contrarium: quasi aliquid aliud quam duas naturas ineffabiliter unitas, una Dei Verbi natura incarnata significet; beato Cyrillo Alexandrinæ civitatis antistite ^g in secunda epistola ad Successum episcopum Diocesariæ ita scribente: « Si enim unam naturam dicentes Dei Verbi, tacuissemus non inferentes incarnatam, sed velut abicientes dispensationem; erat illis forsitan non improbabilis sermo, simulantibus interrogare, ubi est in humanitate perfectio? aut quomodo substantia nostra subsistit? Quoniam vero et perfectio

ms., qui vos; quia episcopos compellant exilio pro Christi divinitate gloriosos.

^f Editi, Lovan. an. 1556 et Basil. habent sive substantia.

^g Hæc verba in secunda epistola absunt ab editis. leguntur in ms.